

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

CARL SCOVER

ÍME MINDENT ÚJJÁ TESZEK*

Ézs 43,14-19a; Jel 21,5

Drága barátaim, kedves unitárius hittestvéreim, a kolozsvári belvárosi egyházközség hívei. A ti testvérgyülekezetektől, a bostoni King's Chapel híveitől hozom nektek a testvéri üdvözlétet. Lélekben ők is most velünk vannak - velem, itt ezen a szószéken, feleségemmel és egyházközségünk küldötteivel, akik ma mellettetek ülnek a templom padjaiban. Igen, ezen az ünnepi vasárnapi órán bostoni testvéreitek szíve a tietekkel együtt dobban, gondolataik ma velünk szárnyalnak. Ez ama nap, amit oly régen áhítunk, eljövetelét alig vártuk. Erről a szószékről szólanom nagy megtiszteltetés, melyre, míg, élek emlékezem majd. Köszönjük, hogy meghívtatok minket Kolozsvárra. Köszönjük vendégszeretetetek melegségét, mellyel szíveteket és otthonaitokat megnyitotátok. És köszönjük szépen az ünnepi fogadtatást ebben a templomban. Azokkal a szavakkal kívánok most veletek együtt imádkozni, melyekkel otthon nyitom meg a minden vasárnapi istentiszteletünket.

Imádkozzunk! „Istenünk jó Atyánk, kérünk fogadd kegyesen a szavakat, melyek ajkunkról elhangzanak, s az áhítatot, mely szívünket betölti irántad, ó megváltó Urunk, életünk örök forrása.”

Testvéreim, a mai istentiszteleten előttetek tartandó beszédem alap gondolatát János Jelenések könyve 21. részének ötödik verséből merítettem: „Íme mindent újjá teszek”.

Íme az Isten szavai János apostolhoz Patmosz szigetén.

Íme az Isten szavai az első keresztényekhez Jeruzsálemben.

És ugyanezekkel a szavakkal szól Isten ma hozzánk, unitáriusokhoz, akik e szent hajlékban ma összegyűltünk.

„Íme mindent újjá teszek.”

Ő, aki teremtette a világmindenséget, megújítja azt.

Ő, aki a földet teremtette, megújítja azt.

Ő, aki minket, az ő népét teremtett, megújít minket.

„Íme mindent újjá teszek”.

Van-e aki jobban, mélyebben érezné ennek igazságát, mint ti, erdélyi unitáriusok és mi, bostoniak? Ti, akik a világ legrégebbi unitárius gyülekezete vagytok és mi, akik az Újvilág legöregebb unitárius egyházközsége vagyunk?

* Elhangzott 1997. május 4-én a kolozsvári belvárosi templomban.
Angolból fordította: dr. Gellérd Judith

A mi két egyházközségünk életében, történelmében annyi évszázad pergett le, annyi uralkodó került hatalomra és bukott meg, annyi szokás és divat jött és halványult el, annyi filozófiai irányzat virágzott és merült a feledés homályába.

Sokszor élveztük a bőség és jólét áldásait, még többször tapasztaltunk változásokat, és oly sok jutott a szenvedés, megpróbáltatás, a csüggedés éveiből is.

Igen, mi a régi gyülekezetek megtapasztaltuk, tudjuk Isten örökkévalón új mivoltát. Mi értjük igazán, mi az új és mi a régi?

Annyi minden, amit újnak, újdonságként hirdetnek az újságok, a televízió, tulajdonképpen csak ismétlődése annak, ami volt, a régit próbálják csupán új köntösbe öltöztetni.

„Idefigyelj”, harsog a vezércikk, „Ezt nézd meg”, csábít a hirdetés: „Íme, egy új eszme, egy új vezér, egy új államhatalom, egy új termék - új autó, új számítógép, újfajta sampon”.

Mi nagyon jól tudjuk, hogy legtöbbször csupán a név új. A címke mögött a múlt évi termék, a régi vezér, a jól ismert eszme és kipróbált rezsim bújik meg.

A Prédikátor könyve ezt írja: „Ami most történik, régen megvan, és ami következik, immár megvolt, és az Isten visszahozza, ami elmúlt.”

Mi is sokszor a Prédikátor szemével látjuk a világot. Sokszor így fohászunk: Ó Uram, sohasem változik meg ez a világ? Folyton ugyan az a vezércikk? Minduntalan ugyanaz a veszély leselkedik ránk, és a reményeink is az elérhetetlenre pazarlódnak? Meddig még ó Úristen, meddig kell még várunk az igazi megváltókra, aki tőled jön, aki valódi változást hoz, igazi megújulást? „

Azokhoz, akik e kérdésekkel ostromoljuk Istent, az örök, az ősi, s mindig új szavakkal szól hozzánk: „Új szívet adok nektek, és új lelket öntök belétek, „ Új szövetséget kötök veletek és törvényeimet szívetekbe vésem, és ti az én népem leszel és én a ti Istenetek”. Új eget és új földet teremtek, íme újat cselekszem. Most készül, avagy nem tudjátok-e? Íme mindent újjá teszek.

Izrael istene ez, és a Názáreti Jézus Istene, és a mi Istenünk, akik testvérek vagyunk a hitben, s akik ezeket a szavakat szóljuk, és akikhez szól az Isten, kétségeinket látván: „Íme mindent újjá teszek”.

Hihetünk ebben az ígéletben?

Tekints vissza, testvérem, a tíz évvel ezelőtti világunkra, és hasonlítsd össze azt a mai világgal. Ki hitte volna el akkor mindazt a változást, mely azóta bekövetkezett? Tudós professzorok képesek voltak megjósolni? Nem. Politikusok előrevetíteni? Nem. Hát a prédikátorok, a vallás művelői látták mindezt előre? Nem, ők sem. S a nép, az utca embere? Ők sem sejtették.

Senki nem látta előre, hogy a világ nagy hatalmai: Oroszországban a szovjethatalom, a Fülöpszigeteken Ferdinánd Marcos uralma, a délafrikai bennszülötteket elnyomó fehér rezsim, vagy Nicolae Ceaușescu hatalma Romániában, ezek a megrendíthetetlennek, legyőzhetetlennek tűnő hatalmak oly hirtelen dőlnek meg, mint kártyavárak és aránylag oly csekély áldozat árán.

Ti nálam sokkal jobban tudjátok, hogy az új ég és új föld nem teremtetett meg még egészen, de Isten mindent újjá tesz, folyton cselekszik, teremti az újat. Négy évszázad alatt itt Erdélyben ezen a gyönyörű és megkínzott földön hányszor voltak a ti őseitek tanúi annak, midőn az unitarizmust szárnybontásaiban veszélyek és reményvesztettség vetette vissza. Templomaitokat elko-bozták, iskoláitokat bezárták, lelkészképzéseket korlátozták, könyv és folyóirat kiadásokat megtiltották, lelkészeiteket behörtönözték, az egyháza-tok létében vált fenyegetetté. De a hit szent csírái szívetekben tovább éltek, még ebben a városban is, ahol történelmek során egykor nyolcvan eszten-dőn át otthonaitokba kényszerítették az istentiszteletet, amikor nem volt temp-lomotok, nem volt paplak, nem volt gyülekezeti termetek. De a ti hitetek akkor sem halt ki, mert Isten mindig újra teremtett. Otthonaitok templommá lettek és szobáitok szentéllé váltak. Szívetek lett az oltár, ahol Isten szavá-ra figyeltetek és meghallottátok azt. Ahol az Isten által elvetett magvak jó talaj-ra találtak, a hit és a bátorság talajára, és a ti szívetekből Isten a jó munka gazdag aratását varázsolta elő. Hitetek nem halt ki, nem vesztett el az üldöz-tetés idején, hanem még erősödött, mélyült és amikor II. József türelmi rende-lete lehetővé tette, ti készek voltatok az áldozatra, hogy új gyülekezetet és új templomot építsetek és 1796-ban ebben a szent hajlékban tartottátok meg első istentiszteleteket.

Egyházi énekeitek, imáitok, prédikációitok, úrvacsorai istentiszteletek, gyermekeitek confirmálása és mint hittestvérek, az egymással való törődés ál-tal újított meg Isten titeket és erősített meg lélekben és testben, hogy a meg-próbáltatásokat elviseljétek. Ti nem csak az unitarizmus kezdetei vagytok, de a folytonos inspiráló erő is, végig az elkövetkező századokban, és azok szá-mára akik történelmeteket olvassuk és akiket a ti példátok mélyen megindít. A ti hitetek, melyet megőriztetek a börtönökben és lágerekben, az üldöztetés idején is, arra tanít és figyelmeztet minket, amerikai és angliai unitáriusokat, akik nem csak szabadon, de jólétkben gyakorolhatjuk vallásunkat, hogy hitünk ereje abban a kincset érő magban, csírában rejtőzik, Isten legbecsesebb aján-dékában: hitünkben.

A hitnek e magvát az isteni fuvallat szárnyára veszi, a szent anyaföldben elülteti, Isten szeretetével melengeti, esőcseppjeivel táplálja és a mag délceg fává erősödik, mely minden viharok ellenáll és táplálja a világot éhínség ide-jén. És ti erről a világ előtt tanúbizonyságot tettetek, az igazságot nekünk meg-mutattátok.

Általatok az Úristen újat cselekedett.

Hús évvel ezelőtt elzarándokoltam Déva várához, ahol Dávid Ferenc meghalt. Erdő János volt az én útítársam és ő azon a zarándokúton feltárta előttem a sztálinista börtönök borzalmait, ahol ő közel hét évet töltött, és be-szélte a túlélés titkairól. És miért is börtönözték be őt? Mert a vallást képviselte. Mert a hit értékeit védte és tanította. Mert az egyháznak volt hű szolgája. Mert általa és más férfiak és nők által Isten munkálkodott, újat cselekedett.

Isten volt az ők tanúja és mind a mai napig emlékeztet minket arra, hogy Isten a teremtő és az újrateremtő.

Isten minket sokféleképpen újít meg. Vegyük például Pétert, a büszke impulzív tanítványt, az embert, aki megtagadta Jézust a veszély órájában: Isten őt az első keresztény egyház vezérévé tette. Vagy nézzük a tárzusi Pál példáját, az inkvizítort és kémet, aki esküdt ellensége volt a keresztény egyháznak, s akiből Isten a keresztény hit legjelesebb prédikátorát teremtette újra. Isten Helénát, Konstantin anyját is szólította. A királyi család sarját, aki gazdagsághoz, körülrajongáshoz és gondtalansághoz szokott, és Isten helőle hitbuzgó aszszonyt faragott, aki felfedezője lett a szent helyeknek Izraelben. Isten mindig meglep előre nem látott cselekedeteivel, váratlan, kiszámíthatatlan, mindig új és megújító csodáival. Senki közülünk soha nem olvashat bele az isteni tervbe, és az ember hiú ábrándja, hogy Istent crédóba foglalja, szavakkal meghatározza, vagy bármely vallás vagy egyház számára kisajátítsa. Mert a hit Isten ajándéka, és ez a hit megújít minket, néha az élet legegyszerűbb megnyilvánulásaiban. Egy asszony egyetlen fiát gyászolja s a gyász őt barátai, szomszédai, hittársai számára csodálatos erőforrássá, támogató oszloppá keményíti. Egy férfi, akinek feleségét a betegség csapása némává és bénává nyomorította, a csendes derű különös forrásává vált azok számára, akik ismerik őt. Egy fiatal nő sorvasztó betegségben haldoklik lassan, s eközben látogatóiban erősíti a hitet s a reményt.

Nézd, mondja az Úr, íme újat cselekszem ezekben az én szolgálóimban, akik hatalmamat megtapasztalták. Mert mit is nevezhetnénk inkább megújulásnak, mint visszatérni az erő eredeti forrásához, a sárhoz melyből formáltatunk, a folyóhoz, melynek vizét először ittuk, és a lélekhez, mely először belénk, a halandó testbe leheltetett. Isten szent lelke ez, mindig új és mindig erős. Ő, aki teremtett, újratemt minket. Ő, aki emberré formált, újraformál minket. Ő, aki vágyik ránk inspirál minket. Nemde ez Jézus tanítása is, melyet szavaiból és élete példájából olvasunk ki; a tanítás egy olyan embertől, akit Isten ereje újból és újból megújított és egyházában mindörökké újraszült, mint magának az isteni teremtésnek fémjelét. Mi, aki Jézust, mint barátunkat ismerjük, mint a mi idősebb testvérünket, ismerjük a hatalmat is, melyet ő képvisel és melyet ő szüntelenül áraszt felénk ebben a pillanathan is. És ami ma történik itt, ebben az ősi szentélyben, az a bibliai textusnak az illusztrációja. Mert testvérkapcsolatunk során most először adatott meg az a kiváltság számunkra, a King's Chapel küldötteinek, hogy titeket meglátogassunk, hogy veletek együtt imádkozhassunk és osztozzunk abban a szent élményben, midőn Isten szavát meghalljuk és együtt dicsérjük az Urat. Ez is Isten újat cselekvő csodája, Isten szeretetének és alkotó hatalmának a tanúbizonysága. Az ő jóvoltából hat napon át megadatott nekünk, hogy azon a földön éljünk, ahol közös hitünk bölcsője ringott és ahol egy szabad egyház született. Itt mi megtapasztalhatjuk, megérezhetjük a hitet, mely titeket inspirált, hogy szabad gondolkodás, nyílt szív és szabad lélek egyháza legyenek négy és egy negyed évszázadon át, sokszor ádáz ellenállással szemben és kegyetlen elnyomás súlya alatt. Itt a ti társaságotokban mi újból felfedezzük, hogy kik vagyunk.

Hat nap múltán mi visszatérünk Bostonba de már sohasem leszünk ugyanazok, akik voltunk, mert kezet fogtunk veletek, és hallottuk a ti hangokat, és láttuk a ti arcokat és otthonaitokba léptünk és kenyeret törtünk és bort

ittunk veletek és hallgattuk Istent dicsérő énekeiteket, és mellettetek álltunk és veleték imádkoztunk. Hogy tudnánk titeket nem testvéreinknek érezni, akikkel hitünk azonos, s mi mind Isten gyermekei, aki nekünk édes Atyánk?

Isten még most is, ezen a vasárnap reggelen is, íme, újat cselekszik.

Áldjon meg titeket az Úr az elkövetkezendő esztendőkbén, áldja meg Isten a mi testvér-gyülekezeti kapcsolatunkat, adja az úristen áldását munkánkra és imádságainkra. És az új életet, melyet Isten itt teremtett, virágoztassa, gyümölcsöztesse gazdagon. Ámen.

SCOTT PRINSTER

AZ IGAZI EGYÜTTLÉT*

Róm 12,4-8

Kedves keresztény testvéreim!

Nehéz meglátnunk és megértenünk a mai keresztény egyházat, visszapillantva a vallások történetére. Szinte hihetetlen, hogy valamikor régen létezett egy olyan kis zsidó csoport, melynek tagjai radikális vezetőjüket – Jézust – követve, az ő eszméivel próbálták megváltoztatni a körülöttük lévő zavaros világot. Szinte hihetetlen, hogy az egykori kicsiny keresztény közösség napjainkra elérte az 1,6 billió nagyságrendet. Az Újszövetség nem más, mint ennek a közösségnek sikerekkel és kudarccal tarkított története, mely rávilágít arra, hogy a korai keresztényeknek komoly küzdelmet kellett folytatniuk azért, hogy egyházuk és eszméik a folytonos elnyomás ellenére is fennmaradjanak.

Amikor Pál apostol a római gyülekezethez intézte levelét, ez a közösség sajtósága, új kihívásokkal nézett szembe. Egy nemzedéknyi időnek kellett eltelnie Jézus halálától, ahhoz, hogy világossá váljon: nem érkezett el a megígért istenországa. A római gyülekezet tagjai belátták, hogy az általuk hirdetett üzenet nem talált meghallgatásra, a gyülekezet ellenségei pedig változatlanul győztörték őket. Ennek következtében egyre nehezebb lett egy egységes eszmerendszert követni a kereszténység terjesztése érdekében. Pál missziós útjai alkalmával ráébredt arra, hogy a különböző közösségek vezetői saját Jézus-képet alakítottak ki, amely sok esetben meg sem közelítette az apostol központi gondolatát. Ahhoz, hogy Pál apostol tanai fennmaradjanak és világhatalmító vallássá váljanak, a gyülekezetnek felül kellett vizsgálnia és szükség szerint igazodnia kellett ezekhez a tanokhoz. Mint látjuk, a korai keresztény gyülekezetnek sem volt könnyű megmaradni, sőt sokszor ez a fennmaradásért vívott küzdelem elkedvetlenítette a kicsiny közösséget.

A mi helyzetünk sem sokkal különb, mint az első keresztényeké volt. Kétségtelen, hogy az unitarizmus csupán kisebbség a kereszténységen belül, és, sajnos, a többi felekezet sem fogad keresztényekhez méltóan minket. Na-

* Elhangzott a kolozsvári belvárosi unitárius templomban magyar nyelven 1997. június 15-én.